

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.	—Hil.	10 kor.	—Hil.
Egy évre	10 kor.	Egy évre	10 kor.
Fél évre	5	Fél évre	5
Negyed évre	3	Negyed évre	3
Égy hónap	1	Egy hónap	1
Egyeszes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **H. MORICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

„Osztrák hadsereg“.

Egy általános tévedésre kívánunk itt e rövid sorokban rámutatni. Az ellenzéki szónokok a most folyó katonai viták alkalmával folytonosan azt hangoztatják, hogy az együttes védelmet szolgáló összes sadsereg nem egyéb, mint osztrák armádia.

Ez tévedés. A cs. és kir. hadsereg, mint azt Beöthy Ákos a legutóbbi parlamenti tárgyalások folyamán kifejtette, tényleg nem osztrák hadsereg, hanem dinasztikus armádia. Igaz, hogy a nyelve — német; de ez nem azért van, hogy az osztrákok nyelve is ez, hanem azért, mert a Habsburg-ház családi nyelve az.

A Budapesti Hirlap egyszer kimutatta, hogy a monarkia népei közt a németül beszélő lakosság aránya folytonosan hanyatlik, még ezzel szemben a magyarság számaránya rohamosan emelkedik. Mig két évtizeddel ezelőtt a németül beszélők számaránya mintegy 27 százalék volt, a magyaroké meg — ha jól emlékszünk — csak 14, addig 1901-ben a németek aránya már 21 százalékra csökkent s ugyanezen időben már a magyarság számaránya a 19 százalékgig emelkedett. Nem tagadhatjuk meg a B. H. azon számításának valószínűségét, hogy a következő 30 év alatt a németül beszélők számaránya a harmadik helyre, a szlávoké mögé jut, az első helyre pedig a magyarok kerülnek, szédítő gyors és együnetű fejlődésükkel. Harmincz esztendő múlva tehát a monarkia vezető népeleme a magyar lesz és — reméli a B. H. — magyar lesz a közös intézmények és a hadsereg nyelve is.

De hát ezzel a reménységgel semmikép sem érthet egyet az, aki ösmerve a körülményeket, tudja, hogy a hadsereg nyelve nem Ausztria nyelve, hanem a Habsburg-házé. Fölteszszük, hogy a császári és királyi ház 30 év múlva már Budán fog székelni. Azt tetszik gondolni, hogy majd akkor a felséges ház magyarul fog beszélni? Dehogyan fog. Németnek született és az is marad, mig családfájának aranygalya zöldelni fog. Amig a nemzet az uralkodó felségjogai közé számítja — nem tudni mily alapon — a magyar hadsereg nyelvének meghatározását, addig e „felség“ a német

nyelvet fogja a magyar hadsereg ráerősszakolni.

A magyar nemzetnek tehát nem azt kellene hangoztatni, hogy az összes hadsereg osztrák armádia, hanem a tényleges állapot fölismérésében belátva, hogy ezen az állapoton nem fog változtatni az osztrákok lehanyaglása, mert a Habsburgok családi nyelve marad a hadsereg nyelve még akkor is, ha már csak egymillió német lesz a monarchiában, — a tiszta közjogi igazság szempontjából kellene tekintenie a hadsereget s ennek az igazságnak erejében azt a megcsontosodott balhiedelmet lerombolnia, hogy az összes hasereg a trón kizárólagos tulajdona, s hogy a cs. és kir. hadseregnek a magyar nemzettel még annyi közösségn sincs, hogy magyar részének természet szerint követnie kellene a nemzeti nyelvet.

Ujabbán hangoztatni kezdik, hogy „közös hadsereg“ nincs is, hanem van együttes védelemre szolgáló összes hadsereg és az 1867. évi XII. törvény-cikk értelmében ennek keretében magyar hadsereg. Ez maga a szintiszta közjogi és történelmi igazság. Kalmár Antal érdeme az is, hogy ez az igazság napfényre került. Ő csapta a közjogi tudósok elé ezt a Kolumbusz tojását.

Ha pedig a király által szentesített alkotmányi alaptörvényünk kifejezetten magyar hadseregről szól, hogyan lehetnek az ellenzéki politikusok oly meggondolatlanok, hogy folytonosan osztrák armádiáról beszélnek?

A közös hadsereg magyar ezredei együttesen képezik a magyar hadsereget; tessék erről beszélni és így beszélni; tessék a nemzetnek követelni a magyarországi ezredeket s meglátjuk akkor, találkozik-e Beksics Gusztáv, vagy magyar Lustkandl, aki még akkor is bizonyítani merészli, hogy a magyar király a magyar hadsereg nyelvét németté teheti, mert arra — felségjoga van . . .

Sz. a.

Csokonai Vitéz Mihály.

A Benedek Elek kiváló magyar lapjából, a Magyar Világból vettük át ezt a Csokonainkkal foglalkozó szép cikket, mely a

budapesti Csokonai ünnep alkalmából jelent meg a nevezett ujságban.

Bucsuzzunk egy pillanatra a politika sivar mezejétől s lépünk be a költészet árnyas ligetébe. Imé, tegnaz este megjelent nekünk Csokonai Vitéz Mihály szelleme, megjelentették egy gimnázium diákja, hogy öreg lelkünk megfűdjék Lilla költőjének édes-bus dalaiban.

Két év múltán száz éve, hogy meghalt Csokonai Vitéz Mihály, korának legnagyobb költője s a magyar költészetnek ma is elsőrendű csillaga, Hányt-vetett, nyugtalan, nyomorusággal teljes volt rövidre szabott élete, de ime, száz év múltán is könnybe borítja szemünket ez a rövid élet, ami szép, ami elbajoló, elmét, szívet termékenyítő volt alkotásaiban, megmaradott máiglan annak, ami volt: elkényesedett izlésünket rabul ejtik az Isten kegyelméből való költőnek örökszép dalai.

Költőnek, csak költőnek lenni még ma is nagy boldogság, de különösen nagy boldogság volt Csokonai idejében, mikor többre becsülték a disznótorokra irt trágár verseket, s csengő arannyal csak a hazug dicsereteket zengő ódákat fizették a nagyurak: az igaz költészetet édes-kevesen értették, még kevesebben méltányolták. Lehetetlen megindulás nélkül néznünk azt a töredéket, mit Csokonai Vitéz Mihály „Tempefői“ című színjátékából a diákok eljátszottak tegnap este az Urania szinpadán. Megtörtén, kétségbeesetten, megalázkodva könyörög a költő a nagyurnak 30 aranyért: ennyit kell fizetnie a nyomdásznak verseiért, különben becsukják, mint egy tolvajt. A cselédnép kigunyolja, a kis kukta még rá is üt a főzőkanállal s röhögnek a költőn, ezen a csodabogáron, aminőt még nem láttak. A nagyur mereven elutasítja: ő és ősei nagyok, dicsők maradnak, ha nem is zeng róluk a költő. Megmérhetetlen szakadék tátong a magyar nábob és a kötő lelke közt. A nyomorkodó embernek vet oda egy pár aranyat, nem a költőnek. A költészetnek előtte semmi becsé. Ha legalább francia, vagy német költeményeket ajánlana, de magyart!

Tempefőiben a maga és költőtársai bus sorsát sirta el Csokonai. Az ő fellegek közt járó lelkének is sokszor meg kellett alázkodnia a nagyurak előtt, kiknek híret, nevét, elnyelte a feledés tengere, de ime, él a Csokonai neve, élni fog mindörökké.

Csokonai halála óta nagyot változott a világ. Alig hunyta be szemét, nagy lett a népszerűsége, nótába öntötték verseit, országsszerte dalolták, különösen a Reményhez című fenséges szép költeményét. Aztán jöttek nagyobbak, kik ha nem is feledtették el, szűkebb mezőre szoritották nevét. Ma ugy tetszik nekünk, mintha ismét vissza hódítaná az elveszített területet, jöllehet a költészetre ismét rossz napok járnak. Az utolsó husz-harmincz esztendő nem kedvezett a költészetnek, a nagyközönség izlését megrontották a pillanatnyi hatásra szánt termelések: a kuplé költészet veszedelmes

versenyt csinált az igazi költészetnek. A közélet nagyságainak prózai cikkekben való tömjénezése ma is gazdaságosabb, mint a lantpengetés s az ujkori élet ezerféle követelése még a költői alkotásokért hevülő széplelkeknek is alig enged időt arra, hogy a költészet szépségeiben elmerüljenek, a költő egy-egy édes bus dalán elandalodjanak. Örülünk kell, ha egy-egy estére kiragadhatjuk magunkat a mindennapi élet forgatagából s háborítlanul gyönyörködhetünk nagy költőink hallhatatlan alkotásaiban.

A tegnapi szép estéért kétszeres köszönet illeti a Barcsay-utcai gimnázium tanárait. Nekünk, öregeknek, nemcsak lelket üdítő estét szereztek, midőn diákjuk által meglevenítették Csokonai Vitéz Mihály emléket, de a reménynek egy sugarát is lövelték öregedő szívünkbe: a jövő nemzedék magyarabb lesz, mint a mai, az igazi költészetet jobban megbecsülő, mint ez a mai s beteljesül a fiatal, romlatlan lelkek óhajta: „eljön az idő, mikor az igazság, természetesség, szépség, a költészet e szent-háromsága minden szívben oltarra talál.”

Debreczen város jelentékenyebb lakott helyei.

(Történelmi adatok.)

Összegyűjtötte: **Zoltai Lajos.**

XVI.

Az utolsó enyingi Török István elhunytával (1618), a fejedelmi fiscusra szállott Debreczenhez és tartozékaihoz, az oldalágról rokon Nyári István és Apáti Sándor mellett Bogdányi János is igényt tartott. Ezt azért említem, mert egy másik Bogdányinak, Györgynek 1600 körül Szepesről hat jobbágya vétette föl magát a debreczeni polgarok közé. Ezek előtt pedig már négy más lakos jött be onnan letelepedni Debreczenre.

Figyelemre méltó ez a jelenség, mert az egykori városi jegyzőkönyvek tanúsága szerint ama falvak közül, amelyek a török világban elpusztultak s amelyeknek határával Debreczen gyarapodott, terjeszkedett: igen kevés szaporította bevándorlás által városunk népességét. Ilyenek egyedül: Parlag 17, Gut 14, Szepes 10, Boldogfalva 10, Halap 4, Zám 1 ösmert családfóvel.

Az elpusztult Szepes határát korán zálogba vevé Debreczen. 1610-ben már a város birtokai között látjuk s ott is maradt szakadatlanul, az ösiségi patens után is, — most már örökös joggal. Bathori Gábor fejedelem 1609. szept. 13-an kelt adomány levelével a szepesi dézmát a debreczeni iskolának adományozta. E dézma szedésére nézve a városi tanács 1610-ben (jul. 20) így határozott: A mely szepesi dézmát a fejedelem ischolabeli deákoknak adott, ugy vegyék a deákok a dézmát, hogy minden hóltdtól adjon a szántó ember egy egész negyed búzat vagy árpát.

Később a város, ugy látszik, bizonyos summában megváltotta a deákok számára rendelt szepesi dézmát. Ugyanis az 1676—1684 évi városi számadásokban évről-évre szerepel a kiadások között egy 22 frtos tétel, ilyen cím alatt: „Deákok számára a szepesi föld jövedelméből (mely akkor évente rendszeren 333 frt. 35 dénárt tett s külön a

„szepesi lovászok földje“ jövedelme 12 frtot) tized pénzt adunk = 22 frt.”

1656-ban a szepesi ebesei, bódogfalvai részjóságokat Vay Péter, amelyeket a felesége Zoltán Anna jogán birt, 1600 frtért adta zálogba Debreczennek. 1657-ben 400 aranyért a Nagy Ferencz féle szepesi és ebesei birtokrészekkel is megkínálta nagy meggyesi Vajda László a várost, „mert ragasgbul akar változni Nagy Ferencz.” Mire a tanács a levelek bemutatását követeli s azt határozza, hogy a szepesi, ebesei, paczi földeknek zálogosítása együttesen legyen. 1695-ben a tanács Csomaközi Zsigmonddal bajlódik a szepesi, ebesei stb. földek miatt, 1701-ben a város Ebesen, Szepesen, Bodóházán, Paczon és Boldogalvan Tarkanyi Ferencztől, 1718-ban és 1754-ben Szepesen, Ebesen és Boldogfalvan Vay Lászlótól tart zálogban bizonyos részeket. A XVIII. század derekán, 1740—1754. között a paczi, fancsikai, ebesei és szepesi részekhez Laczkovics Lászlóné berényi (igy) Melit Maria, Becski László, Becski Terézia Kereskenyi Jánosné, Jékei Gábor mint néhai Becski Éva Dersöfi Gaborné örököse, továbbá Eröss István és Pothoranyi Gábor formálnak jogot. Laczkovicsné kivételével valamennyien többkevesebb auctiot kértek a várostól e pusztakon levő illetményeikre. Későbbi adatok a magánlevéltárból varhatók.

97. Telegdi Sósfürdő. N. 6. Telegdi K. Lajos debreczeni ügyvéd és író építtette a maga szikes talaju szepesi tányabirtokán. A debreczen—n.-léta—derecskei h. é. vasut mellett, megállóval.

Vég szó.

Ekként foglaltam össze Debreczen város régi belterületén kívül fekvő lakott helyek vázlatos történetét, azokat tudniillik, a melyek „jelentékenyebbek”-nek mondatnak, s a melyek hosszabb multa tekinthetnek vissza. Már a cikksorozat elején bevallottam, hogy teljes és kimerítő leírását nem adhatom e helyek történetének. Nem is akartam egyebet, csak hogy a sokfelől eddig összegyűjtött adatokat csoportosítva, rendbeszedbe bocsássam az olvasó elé. Egyelőre, uttörésnek ennyi is elég.

Hiszen a tárgy természeténél, a történelmi mult kapcsolatánál fogva kiterjeszkedhettem volna a város külső birtokaira is. Ne vezetesem Szovátra, Gutra és Savóskutra; valamint azokra a többi pusztákra is, amelyek egykor, többkevesebb ideig, adomány, illetőleg zálogjogon hasonlóképen Debreczen birtokai valának. Ilyenek Balmaz, Bodóháza, Köteles, Aradvány, Bagos és Tamási. Ezek közül is majd mindegyikről tudnék annyit elmondani, mint egyik-másik most is meglévő pusztákról. De amazokat is, emezeket is ezuttal mellőztem, annyival inkább, mert a m. kir. statisztikai hivatal törzskönyvező bizottsága eme helyek felől nem kérdezte meg a városi hatóságot.

Isten segedelmével nyilni fog még előttem mód és alkalom ugy a debreczeni puszták hiányzó adatainak közlésére, mint a város mostani és régi külső birtokainak történelmi ösmertetésére. Vagy nyilhat másnak, nálam hivatottabb, szerencsésebb kutatónak.

Összegezve már most a nagy birtokterületekről: a pusztákról eddig elmondottakat, ezeknek a város birtokába jutását illetőleg az alábbi időrendi kimutatást állíthatjuk össze:

1. Uj föld e k. Területe a belsősé-

gek, kertek és majorsági földek nélkül. 20217 kat. hold. — 1877 előtt belső legelő. A város legősibb határa. Azonban a város külső terjeszkedésével lassankint kizárólag, vagy tulnyomó részben legeltetésre fordított emez ősi határ területe csak századok során alakult ki és nőtt ilyen naggya. Észak-keleti része, a Nagyerdő és a Csere között, mig földesuri hatalom alatt élt Debreczen, allodialis birtok volt Urréte név alatt, mely Bathory Zsigmond fejedelemnek 1582-ben kiadott adomány levelével jutott a város kezébe. Déli részét pedig, az egész két négyszögmértföldnyi területnek jó egy harmadát, Szepes, Pacz, Fancsika, Mike Pércs határai között, egészen odaáig, ahol most Verbőczi utca érinti a törvényszéki palotát, sőt kívül a városon a Vámos-percsi országutig, vagy ezen is felül egészen a Urreteig, — Bódogfalva község foglalta el. Bódogfalvának nemely részeit először 1609-ben vette zálogba a város. És bár 1657-ben ez a helység is elpusztultmagától, — a XVII. század hetedik tizedében bíróilag kutattak mé: határ domjainak nyomát.

2. Ondó d. Területe 11973 kat. hold. Megszereztetésének idejét biztosan meg nem állapíthatom. De ha helyes alapon indult az a feltevés, hogy a Zsigmond király által Debreczen birtokainak elismert Szent Demeter, Szent Kereszt, Lató teleke, Poroszló teleke nevű földek, akar ezek közül csak egy is valamelyik, a későbbben Ondódnak hívott pusztá területen feküdtek, akkor Ondódon, legalább is e pusztának egy részén, már 1406 óta Debreczen a gazda.

3. Nagycsere. Területe 7061 kat. hold. Hasonlóképen ötszáz éves birtokunk. Mert Zsigmond királynak ugyanazon diplomájában említett Zata teleke és Soma nevű földek neve ma is él a Nagycseren.

4. Mátá. Területe 26284 kat. hold. A debreczeni Dozsa család kihalasa után, tehát Ondó és Nagy Csere részeivel egy időben jutott a város kezére. E hatalmas pusztá is adományozott birtok, miként a

5. Nagyerdő, melynek területe 2369 kat. hold és

6. Apafája. Területe 322 kat. hold. Mátá Nagyerdő és Apafája együtt fordulnak elő minden későbbi új donatióban, miknek kiadatatasát a böics és körültekintő előjárók a Habsburgokóal ép ugy sikeresen szorgalmaztak mint az erdélyi nemzeti fejedelemknél.

7. Elep. Területe 11673 kat. hold. Hihetőleg a Hunyadi ház kifogyhatatlan bőkezűségéből kapta Debreczen. Talán a XV. század végefelé.

(Vége köv.)

Debreczeni kistükör.

(Boczkó Samu főkapitány.)

Nem valami veteránoknak, de a debreczeni rendőrségnek a feje. Azonban olyan fej, melytől a kezek és lábak gyakran szabadítják magokat. Ebből következtetik azután sokan, hogy a debreczeni rendőrség veteránegyesület, de „mint Sabel“ fegyverezve. Igaz ugyan, hogy ez a kard többször életlen; de azért mégis csak kard és

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyéhoz“ Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja a teljesen fémmentes s kiváló jóhatású „MOLLITERGIN“ arcz s kézbor finomító szőpítő szerét, mely folyadék amig ártalmatlanságra nézve teljesen egyezik a vaselin s glicerinnel, hatásra nézve azokat jóval felülmúlja. Hatása gyors és biztos! — A szélkifujta arczot vagy kezeket a legrövidebidő alatt fehérré, puhává s üdévé teszi s powder alá is i on ajánlható. Mint bőrpoló szer páratlan. Egy üveg „Mollitergin“ ára 1 kor.

Boczkó Samu rendőrfőkapitány itt helyben, noha luteranus és a mi városunk pedig kálvinista főhadiszállás voína... Hejh! Ezt nyíltan szemébe vágom a főkapitány urnak, hogy midőn a gazdag és egyik legkálvinistább magyar városban a kálvinista székelyek roskatag templomjokra gyűjtöttek, a főkapitány ur volt az, ki noha más tekerőknek százait ebben a városban, a darócruhás székelyatyafiaknak órára mérve adott a gyűjtésre engedélyt... Vajha minden tekintetben így betartanák a mélyen tisztelt rendőrségen a szabályzatot.

De meg még mást is mondok. Az érdes külső- és modor alatt — legalább mások így beszélnek — sok illetőleg számos arany szemecset is rejteget a főkapitány ur; kár azomban, hogy ő az arany tulajdonságait fukar ember módjára rejtegeti és leginkább érdes és éles kavicsokkal kedveskedik a vele hivatalból kénytelen kelletlenül érintkezőknek, kik így, nem is csodálom, ha képletekben példálódznak és az érett kalászról veszik a hasonlatot. Már pedig én igazán nem értem, hogy érett kalászi sor és cserszilárdságot kívánó debreczeni főkapitányság miként egyeztethetők össze?

A legutóbbi napok fonak kifakadásai is ebből a nagyon is érett rendszerből pattantak ki... mert a régi nemes aczélba belekapott a rozsdá. Ilyenkor kell tehát az aczél vazelinjal jól bekenve hüvelybe rejteni, vagy pedig másként agyonrágja a multnak a rozsdája.

Tetszik érteni?!

Szabad Hajdu.

A vaskalaphoz.

Oh drága, tiszteletreméltó,
Nagymultu vaskalap,
Kiról a gyermek is tud ennyit:
„Ha megütik harap;“
Miért kívánja, hogy ledobjam
Diákos kedvemet?
Ugyan mit ér az árva lélek,
Kit élve sir temet?

De a tekintély, az' hová lesz?
Ej, a manó vigye!
Akinék annál többje nincsen,
Eb legyen irigye!
Ezer tekintélyért nem adnám
Diákos kedvemet,
Ugyan mit ér az árvalélek,
Kit élve sir temet?

Mákszemnyi kedvem sincsen ahhoz,
Hogy mumia legyek,
Hogy a szivemre, a szavamra
Bilincseket tegyek.
Hurráh! nem adnám semmi kincsért
Diákos kedvemet,
Ugyan mit ér az árva lélek,
Kit élve sir temet?

Oh drága, tiszteletreméltó,
Nugyképü vaskalap,
Pendüljön és lendüljön innét!
Ha itt marad, kikap.

És vértemet hiába marja:
Diákos kedvemet,
Ugyan mit ér az árvalélek,
Kit élve sir temet?

(Debreczen, 903. jan.)

Sebestyén diák.

NAPI HIREK.

A lovassági laktanya építési költsége.

A Vilmos huszár laktanya építése alkalmából a város adós maradt a vállalkozóknak 72000 koronával. A közgyűlés a tartozás kifizetését rendelte el és pedig oly módon, hogy a 72,000 koronát függő kölcsön útján fedezik. A tanács a kölcsönt már felvette és ma Kovács József polgármester elnöklésével tartott ülésén kiutalta a vállalkozók követeléseit.

A csokonai-kör felolvasó ülése.

A „csokonai kör“ 1902. február 11-én, szerdán d. u. 5 órakor a város háza nagytermében felolvasó ülést tart. A műsor a következő: 1. „Wesselényi és a magyar ifjúság.“ Történelmi tanulmány; irta és felolvassa dr. Kardos Samu, a Csokonai kör tagja. 2. „A milétoszi aranyasztal“ Költői elbeszélés, irta és felolvassa Jánosi Zoltán, a Csokonai-kör tagja. 3. „Mese két nőről, meg egy harmadikról.“ Verses felolvasás, előadja: Rudnyánszky Gyula, a Csokonai-kör tagja. A kör tagjai és hozzátartozóik belépti díjat nem fizetnek. Jegyek kaphatók a kör pénztárosánál, Tóth Béla gyógyszerész urnál, vagy este a pénztárnál. Belépti-díj 1 korona. Deák-jegy 20 fillér.

Változás az ellenőrzési szemlehelyeken.

A honvédelmi miniszter tegnap értesítette Hajdúvármegye törvényhatóságát, a 7-ik cs. és kir. badtestet s a 3-ik honvédegyalozredet a megyei szemlehelyek besztásáról. A rendelet mindenütt elégtelenséggel találkozik, mert régi óhajok teljesítését rendeli el. Így a főszolgabíróság már régebben folyamodott, hogy Egyek és Csege községek szemlehelye ne Balmazújváros, hanem Egyek községben legyen. A miniszter így értelemben adta ki tegnap rendeletét, a melynek másik ujtása az, hogy Hadház és Téglás községek nem tényleges államanyu egyénei részére Hadházon új szemlehelyet létesítenek. Sámsonra nézve az a változás, hogy a miniszter e község közös hadseregbeli szemlehelyét Hadházzal Debreczenbe helyezte át. A szemlehelyek tehát a központi és bősörményi sorozójárásokban most így oszlanak meg: Balmazújváros, Egyek és Csege), Debreczen: (Mikepércs, Vámospércs, Sámson, Alsó- és Felső-Józsa), Hajduböszörmény: Hajdugorog (Hadház és Téglás.)

Eljegyzés.

Fényes Loránd nagyváradi lakos eljegyezte Lovassy Qelberg Jolánt, Lovassy Károly városi hivatalnok leányát.

Változások a tanítóképzőnél.

Az ev. ref. tanítóképző intézet derék igazgatója Kovács Lajos a jelen tanév második felét szabadságon tölti. Egészségi állapota annyira meggyengült, hogy orvosi tanácsára tartós nyugalommal cseréli fel egy fél évre terhes hivatalát. Távollétében az igazgatói teendőket Orosz István h. igaz-

gató fogja végezni, tantárgyaiból pedig a lélektan és neveléstant Hajdu Zsigmond püspöki titkár, a gyakorlati tantárgyakat pedig Kiss György gyakorló iskolai tanító adja elő.

A vörös keresztgyűlés bálja.

A magyar szent korona országainak Vörös-Kereszt Egylete Debreczen városi választmánya ált. 1902. éve február hó 7-én szombaton az „Arany-Bika“ dísztermében saját céljaira megtartandó zártkörű bált rendez. A választmány nevében: Németújfalusi Simonffy Imre, kir. tan. elnök. Váradi Szabó Jánosné elnök. Fenyéri Zádor Lajos, pénztárnok. Márk Endre, jegyző. Csóka Sámuel, h. jegyző. Bernáth Elemérné, Bodnár Istvánné, Berger Jenőné, özv. Brunner Edéne, Csiffy Katalin Dobieczycki S. Gáll J. Ábrahám László, Balogh Ferencz, Dr. Barttha Béla, Boczkó Sámuel, Csanak József, Dalmy Kálmán, Géresi Kálmánné, Holländer Gyulané, özv. Kacsokovics Ivánné, Kaszanyitzky Endréné, dr. Kola Jánosné, Lesztán Adorjáné, Péchy Mártha, Szabó Kálmánné, Széll Farkasné, Dr. Szentpály Beniné, Szögyény Jánosné, özv. Joó Istvánné, Vargha Ferenczné, dr. Vass Antalné, özv. Veress Lászlóné, Dobieczycki Sándor, Hajdu Gyula, Jóna Dániel, dr. Kola János, Komlóssy Dezső, Körner Adolf, Koszorus Lajos, Miskolczy Jenő, Oláh Károly, dr. Rotschnek V. Emil, dr. Sárvary Gyula, Szabó Kálmán Személy-jegy 4 kor. Páholyjegy 15 korona. Jegyek előre válthatók: Fenyéri Zádor Lajos egyleti pénztárnoknál. Páholyba menőknek személy-jegy nem szükséges. Kezdeté este 9 órakor:

Tűz a Hatvan utcán.

A Hatvan végén levő Stark féle faraktárban tegnap reggel 3 órakor kigyuladt a kémény, s a kéménytűztől lángot kapott már a tető is, mikor Horvát József vasúti váltóőr észrevette a tüzet. — Berohant a telepre, fellármázta a nyugodtan alvó házbelieket, s együttes erővel eloltották a tüzet. — A gonviseles Horváth váltóőr személyében óriási szerencsétlenségnek vette elejét, mert ha a gyors segély nem érkezik, nemcsak az egész faraktár éghetett volna le, de a házban alvók élete is a legkomolyabb veszélyben foroghatott volna.

Az egyetemi ifjak mozgalma.

Az egyetemi ifjúság régebben minden közérdekű ügyben nagy lelkesedéssel foglalt állást a hatalom birtokosai ellen s tiltakozásukkal nem egyszer ébresztették öntudatra a honatyáknak mamelukságban elaludt lelkiismeretét. Utóbb azonban évekön át felekezeti villongások forgácsolták szét az ifjúság e hatalmas erejét. Most, hogy az országházában éppen a nemzet virágját érdeklő súlyos terhek kirovása van szőnyegen, nagyon időszerű az a felhívás, amelyet néhány páratlan egyetemi hallgató intéz társaihoz, arra kérve őket, hogy sutba dobva az áldatlan felekezeti torzsalakodást, egyesüljenek a haza érdekében s támogassák együttesen az ellenzéki pártokat a kormányval vívott nehéz küzdelmükben. Ez a felhívás egyébként arról is meggyőző, hogy az egyetemi polgárok nagy akciókat kezdenek a katonai javaslattal szemben.

A munkás és cselédszolgálat pénztár

eszméje rohamosan hódít, úgy Hajdúvármegyében, mint Debreczenben. Ugy a debre-

czeni, mint a megyei gazdák közül számosan iratták be e hónap folyamán is cselédjeiket a segítő pénztárba. A humánus intézmény népszerűsítése érdekében még a tél folyamán felolvasásokat fognak tartani a város különböző részein. A felolvasások vasárnapként lesznek s azok rendezését Király Gyula tanácsnok vállalta magára.

A párbaj ellen.

Érdekes átirat érkezett Debreczen és a megye törvényhatóságához Győr városától. A győriek közlik azt a feliratot, melyet a párbaj eltörlése érdekében a képviselőházhoz intéztek. Kívánják e feliratban a büntető törvény párbajra vonatkozó paragrafusainak megváltoztatását s a párbajsegédek szigorú megbüntetését. Kéri hát a törvényhatóságok pártfogását.

Betegsegélyző pénztárak harcza.

A kerületi betegsegélyző pénztár tavalevőleg minden követ megmozgatott, hogy konkurrenssal, az ipartestületi pénztár ne alakulhasson meg. E törekvése azonban sikertelen maradt s hogy mégis tegyen valamit az új pénztárnak iparos tagjait elakart tiltani a testületi pénztárba való át lépéstől. A harc végét az a határozat jelenti, melyet Boczko főkapitány a napokban adott ki. Eszerint a kerületi betegsegélyző pénztárnak nincs joga semmi akadályt gördíteni iparos tagjainak kilépése s az új pénztárba való iratkozásuk elé. A debreczeni iparosok tehát habozás nélkül léphetnek be az új pénztárba, amint hogy természetesen joguk van megmaradni a régienél is.

Halálozás.

Hajdu-Szoboszlón egy általános tisztelt matróna hunyt el tegnap 90 éves korában: özvegy Szilágyi Balintné, Bányai Mária asszony. A megboldogultat kiterjedt rokonság gyászolja. Fia Szilágyi Balint, debreczeni ügyvéd, pártunk buzgó hű tagja, nejevel Kraizel Paulinával s gyermekeivel: Rózavai, férjezett Kövendy Dénesné kunmadarasi lelkészné, dr. Szilágyi Sándor budapesti tanárral, továbbá leánya Julianna özvegy Harsányi Józsefné gyermekeivel és unokáival. Az agyurnót holnap d. e. 10 órakor temetik Szoboszlón a ref. egyház szertartásai szerint. Legyen áldott az emléke!

A cigány bosszúja.

A közbiztonságra ügyelő hatóságok legjobban félnek azoktól a bűnügyektől, melyekben cigányok vannak belekeverve. Félnék, mert tudják jól, hogy a cigányból beismerést, avagy társaira terhelő vallomást kivenni nem lehet. Nem lehetett ezt akkor sem, mikor még a nádpálca és deres járta. És ennek a makacs összetartásnak és konok tagadásnak megvan a maga borzasztó magyarázata. Több esetet tudnak a csendőrtörök és rendőrtörök, mikor vándorcigányok áruló pajtasukat leütötték s elföldelték valamelyik árokban. Ilyen árulásnak az áldozata lett tegnap Balogh Ferenc cigány lókupecz. A téglavetőben lakó cigányok közül Balogh többet feljelentett rablás miatt. Megtudták az árulást a cigányok s egyikük Lakatos Pintye borzasztó bosszút állott érte. Tegnap délután megleste Balogh Ferencet, ki öreg atyjával együtt haladt a téglavetői úton, s egy flántából fejbe lötte. Balognak jobb szemét szétronsolta a golyó s behatolt orra tövének a csontba. A golyó megsértette az öreg Balog védelmére felemelt kezét is. Balogh Ferencet beszalították a kórházba, hol dr. Ujfalussy József és dr. Csikos Sándor jelenlétében dr.

Pruzsinszky sikeresen kivette a golyót. Bár a műtét szerencsésen sikerült, Balogh Ferenc állapotja válságos. A bosszuálló Lakost pedig előreláthatólag hamarosan kézrekerítik.

Közigyelési meghívás.

A debreczeni Kossuth Dalkör folyó hó 8-án vasárnap délután 3 órakor a városháza kistanácstermében tartja meg alakuló közgyűlését, melyre úgy a tagokat, mint a tisztelt közönséget tisztelettel meghívjuk. — Napirend: 1. Az ideiglenes elnökség jelentése. 2. Megalakulás. Az elnökség.

Ki kapta a jég szállítási vállalatot.

A városi tanács pályázatot hirdetett a jég szállítási vállalatra. — Két pályázó adta be ajánlatát és pedig Szentessy János és társai, továbbá az ipartestületi hitelszövetkezet. A tanácsma tartott ülésén határozott e kérdésben és a két ajánlattevő közül a vállalatot Szentessy Jánosnak adta ki. — A két ajánlattevő által megajánlott összeg egyforma ugyan, de Szentessyek arra is kötelezik magukat, hogy mindaddig, míg a jég szállítás tart, saját költségre az éjjeli munkához két embert állítanak. Annyival előnyösebb a Szentessyek ajánlata és mivel az ő ajánlatuk a városra nézve legelőnyösebb, a tanács egyhangulag Szentessyeknek adta ki a jég szállítási vállalatot.

Debreczen felirata Budapest közgyűlésén.

A katonai javaslatok újra bevonultak Budapest városházába, annak a fölíratnak a kapesan, a melyet Debreczen városa intézett a képviselőházhoz. A derék és hazafias feliratot megküldték a fővárosnak, hogy esatlakozzék hozzá. A közgyűlés azonban tudvalevőleg már akkor tiltakozott minden újabb katonai követelés ellen, a mikor a kormány a póttartalékosok behívását vette tervbe. Ez okból most csak tudomásul vette és helyeselte Debreczen fölíratát, de nem irt föl újra a kormányhoz. Azok a kijelentések, a melyek e közben elhangzottak, ékeszszólan illusztráltak a közgyűlés hangulatát. A kormány újból meggyőződhetett arról, hogy a katonai javaslatok kérdésében szemben találja magát a fővárossal is.

Ez a része a közgyűlésnek következőkép folyt le:

Debreczen város hazafias és erélyes tiltakozását Falier Ferenc tanácsos terjesztette a közgyűlés elé. A tanács indítványozta: „intézzon Budapest főváros polgársága is hasonló szellemű pártoló feliratot a képviselőházhoz.”

Elsőnek Radocza János szólalt föl. Követelni kellene — szerinte — a zászlójelvény kérdésének rendezését, a katonai büntető pörrendtartás életbeléptetését s hogy a magyar ezredek lehetőség szerint magyar tisztekkel láttassanak el.

Sümei Vilmos: Nem lehetőség szerint, hanem mindenestre!

Azonban nem látja szükségesnek, hogy a képviselőházhoz újabb fölíratot intézzenek. Indítványozza, hogy a közgyűlés a fölíratot vegye helyeslőleg tudomásul.

Sümei Vilmos elfogadja a tanács javaslatát s tiltakozik az ellen, hogy a kortespolitika szolgálatába vigyék bele a törvényhatóságot.

Polónyi Géza elfogadja Radocza indit-

ványát, a menyiben teljesen mellőzik belőle azt a — külföldben csak a szóbeli megoklásban mondott — passzust, hogy a törvényhatóságot a honvédelemügyi miniszter ígéretei megnyugtatták. Elég sok szomorú bizonyosságunk van 1868. óta, hogy a tett ígéreteket nem tartotta meg, különösen a menyinyiben katonai dolgokról volt szó. — Pedig kétségtelen, hogy a nemzet addig nagy és boldog nem lesz, a míg a külön, önálló hadsereggel nem bír.

Vázsonyi Vilmos Radocza indítványához a következő pótlás felvételét kívánja:

A törvényhatósági közgyűlés mindenben fentartja azt az álláspontját, a mely a póttartalékosok behívásáról szóló törvényjavaslatban kifejezésre jutott, mert az ujonczok létszámának szaporításáról szóló törvényjavaslat a nemzetnek még nagyobb, súlyosabb megterhelését jelenti. Az e tárgyban a képviselőházhoz benyújtott fölíratot úgy tekinti, mint a mely az ujonczok létszámának szaporítása ellen is szól. Kijelenti a közgyűlés, hogy a javaslat törvényre emelkedését a nemzet nagy sérelmének és el nem viselhető terhének tekinti.

Több felszólaló nem lévén, Márkus József főpolgármester elrendeli a szavazást, még pedig első sorban a tanács javaslatára. A többség nem fogadta el. Ellenben egyhangulag elfogadta Radocza indítványát, Vázsonyi pótlásával együtt.

Elhunyt matróna.

Id. Szentessy Mihály buzgó és derék elvtársunkat súlyos vesztés érte. Neje 73 éves korában ma reggel meghalt. Halálát férjen kívül, mivel több mint felszázadon át élt boldog házasságban, gyermekei: ifj. Szentessy Mihály nejevel Toth Juliánával és gyermekeikkel, Károly nejevel Vetési Juliánával gyermekeivel, Véghe Sándor gyermekeivel, József nejevel Tóth Juliánával gyermekeivel, Julianna ferjével Biczó Pallal és Eszter gyermekeivel, továbbá az elhunyt testvérei: P. Horvát József nejevel, p. Somogyi Danielné gyermekeivel, p. Kozák Mihály nejevel, Horváth Zsuzsanna és gyermeke, p. Kozák András gyermekeivel, p. Horváth András nejevel, Portsini Julianna, p. Horváth Gábor özvegye.

A főherceg és cukrászleány.

Megirtuk, hogy egy főherceg lemondani készül rangjáról, hogy egy cukrászleányt elvehessen. A czáfolat késett, bár időközben kippattant az is, hogy a szerelmes fejedelmi sarj Jenő főherceg. Most végre jön valami czáfolatfele. Bécsből jelentik, hogy a hirt ilyen formában „jól értesült magasabb körökben” alaptalannak tartják. — Annyi igaz, hogy Jenő főherceg bar még negyven éves sincs, legközelebb lemond hadtestparancsnoki állásáról. E lépését azzal magyarázzák, hogy a főherceg egészségi állapota nem kielégítő, és nagy tisztségét, mely Tirolban honvédelmi parancsnoksággal is össze van kötve, e miatt nem tudja kellő képen ellátni.

Egy váltóhamisító letartóztatása.

Tegnap a kabai vasuti állomáson a Budapest felől jövő személyvonat egyik másodosztályú kocsiában két budapesti detektív letartóztatta Wachter János przemysli bankhivatalnokot. Wachter a przemysli népbanknál volt alkalmazva és itt tizenegy váltóhamisítást követett el. Még két hónappal ezelőtt szökött meg és ekkor negyvenezer koronát is sikkasztott a bank kárára.

Elcsérült fejlap.

A Székelység írja: Városunknak nagy és nem mindennapi szenzációja van. Eltemettek egy asszonyt s egy hétre feltámadott. A csodának látszó eset a következőleg történt: Két asszony feküdt betegen a helyi országos kórház egyik szobájában. Az egyik a múlt héten meghalt. Az apolónó a halott asszony fejlapját levette helyéről, bevitte az irodába, az iroda főnöke pedig elküldte az anyakönyvi hivatalba. Itt kiállították a halotti anyakönyvi kivonatot s a kórház értesítette a falusi asszony urát, hogy felesége tegnap elhalt s tekintettel szegénységükre, a temetésről is történt gondoskodás. Az asszonyt Gyulai Elek legényei koporsóba helyezték, fedelét leszegezték s csak éppen a bánatos férj érkezésére v á r t a k. — A falusi ember a temetés napjára be is érkezett, feleségét ki is kísérte a temetőbe s könnyes szemekkel hazament. És most következtetnek a csoda. A szegény falusi ember felesége egy hétre hazaállított, teljes jó egészségben. A falusi atyafit a gutta környékezte, jajgatott, ordított. Összegyűjtötte a falu népét, hogy az eltemetett felesége feltámadott. A szegény asszony nem tudta mire vélni a dolgot, míg aztán nagy későre kijukadt, hogy tulajdonképpen nem ő halt meg hanem a szomszédja s az apolónó tévedésből kicserélte a fejlapot. A falusi ember csak akkor nyugodott bele a dologba, midőn ezt a furcsa históriát a kórházban is megerősítették.

Makkay Zsiga és a király pezsgője.

Érdekes és a Makkay Zsiga székely eszjárására jellemző beszélgetés folyt le ma a képviselőház folyosóján. Arról beszélgettek a honatyák, hogy ki megy fel a budai várba az udvari balza és ki marad otthon. A függetlenségi nagy rész persze úgy nyilatkozott, hogy ők bizony nem mennek fel, de viszont akadtak olyanok is, a kik a felmenetel mellett nyilatkoztak.

— Hát Zsiga bácsi, te felmész e? — kérdezte a székely képviselőt egyik kormánypárti honatyja.

— Nem én! — felelt röviden Makkay.

— Aztán miért nem?

— Azért, mert ha nem szavazom meg a felemelt czivillistát, szóval nem adok pénzt neki, akkor nem is iszom meg a pezsgőjét — szolt Zsiga bácsi és sarkon fordult.

A vitatkozó csapat mindenesetre tovább vitatkozhatott azon, hogy igaza van-e Makkaynak, de az bizonyos, hogy sokan igazat adtak neki.

Kilencz milliós kártyanyereség.

Nagy szenzációt keltett annak idején a bécsi jockey-klubban egy kártya parté, a mely tudvalevőleg két milliós differenciával végződött. Pedig az elenyészően csekély differencia ahhoz képest, a mely egy londonia kártya-partéből keletkezett. Egy távirat erről így számol be: Cecil Agoston fiatal és ismert nevű londoni klubb-férfiu baccarat játékon, a mely körülbelül ötven óra hosszant tartott egy-folytában, kilencz millió frankot nyert s örökre tönkre tett vagy öt-hat londoni viveur. A legérdekesebb a dologban, hogy a szerencsés játékos kijelentése szerint csupán akkor szándékozik smét játék-asztalhoz ülni, ha nyereségének az utolsó fillérig nyakára hagott már. Erre a műveletre pedig mindössze másfél esztendő szant. Cecil Agoston különben megfogadta, hogy a pénzt csupán hasznos kiadásokba veri.

A király nevében.

Egy vidéki járásbíróval történt. A törvénynek öre és ítélője a formáságok nagy

hive volt. Minden hitvány makacssági ítéletet állva és a király nevében hirdetett ki. Egyszer valami bagatell-ügyben akart makacssági ítéletet kimondatni. Megkezdte hát hivatalos formával a beszédet:

— Ő felsége a király nevében —
— Ezt már nem tudta hallgatni az egyik ügyvéd.

— De bíró ur, nem jó volna ezt egy főherczeg nevében megeselekedni?

Egy botlítás — huszezer korona.

A múlt héten az aradi korszón egy kínos jelenet játszódott le. Dr. Rozványi József nagyszalontai ügyvédjelölt megszólított egy fiatal embert:

— Ön az az Alexits festő?

— Én vagyok.

— Akkor...

Az ügyvéd végig vágott a botjával a festő fején, úgy, hogy az hátratantorodott. A tettelegességnek nem volt közvetlen folytatása, mivel a sétalók szétválasztották az egymásra törni készülő két fiatal embert. Dr. Rozványi Józsefnek már régen volt valami elintezni valója a festővel. Ugylátszik erre a célra a botot láta alkalmasnak. Alexits nagyon helyesen nem terelte lovagis utra az ügyet, hanem a bírósághoz fordult. Könnyű testi sértés miatt jelentette föl az ügyvédet, azonkívül huszezer korona kártérítés megítélését is kérte. Nem érdektelen, hogy mire alapítja a festő ezt a kérését. Ő ugyanis, ugymond, most egy Mária-kép főtésével van elfoglalva. Ezért Csákova községtől huszezer koronát kapna, ha befejezhetné. De mivel az ütés következtében az ihletet nem érzi magában oly intenzívnek, igen valószínű, hogy többé nem teheti a vászonra azt, a mit a lelke az ütés előtt megálmodott. Ennek pedig dr. Rozványi az oka; fizesse meg tehát a huszezer koronát. A bírói ítélet elé nagy kíváncsisággal néznek.

A Dreyfus-ügy felújítása.

Az a hír érkezik, hogy a Dreyfus-ügyet ismét felújítják. Párisból jelentik ugyanis. A parlamenti többség négy csoportja tegnap este értekezletet tartott, a melyen Jaurés és Pressensé kijelentették, hogy a kamarában legközelebb szóba akarják hozni a Drefusz dolgot. — Egy uttal előterjesztették az anyagot, a melyre akciójukat alapítják. — Jaurés be akarja bizonyítani hogy R e n n e s b e n 1899. szeptemberben több súlyos törvénysértést követtek el és miként 1894-ben, most is titkos okmányokat bocsátottak a bírók rendelkezésére, a melyekről a vádlott és védői semmit sem tudtak. Az egyik okmány Vilmos császárnak hamisított levele volt, a melynek fotográfiáját Merczier tábornok megmutatta a bírának és az ügyésznek. A köztársasági csoportok e bizonyítékok alapján követelni fogják a pör reyizióját.

Távirat.**A képviselőház ülése.**

Budapest, február 5.

A képviselőház mai ülésén, melyen gróf Apponyi Albert elnökölt, folytatták a katonai javaslatok tárgyalását.

Első felszólaló **Trubinyi János** volt, ki a javaslat ellen beszélt.

Általános feszült figyelem között emelkedett fel ezután gróf **Andrássy Gyula**.

Hosszan foglalkozott Beöthy Ákos beszédével. Olyan a helyzet hogy háboru lehetősége nincs kizárva, épen azért lelkiismeretünket meg kell nyugtatni, hogy a veszély készületlenül ne találjon. Beöthy az osztrákoktól eltanulta: mindent ócsárolni. Beszél a 67-iki római 12. tvcz. magyarázatáról. A törvény nem rendeli azt, hogy a király önálló magyar hadsereget teremtsen (Viharos kiáltások szélsőbalon: Eláll! nem hallgatjuk!)

Lengyel Zoltán: Szegény apád ha tudta volna...

Andrássy Tivadar: Mi csendben hallgatjuk ellenzék szónokait (Nagy zaj.)

Bartha Ferencz: Nem vagyunk iskolában. Ilyen magyarázatot hallgatni nem lehet.

Rátkay László: Szegény, hogy egy Andrássy hazafiságának ily értelmezést ad.

Andrássy magából kikelve oda kiált a baloldalra:

Mindenkit, aki hazafiságomban kételkedik, megvetek! Vagyok olyan hazafi, mint bárki!

Majd így folytatja beszédét:

Olyan hadseregnek, mely a magyarnak ellensége, sohasem szavazna meg semmit. Az a kérdés, vajjon a közös hadsereg olyan-e? A hadsereg feje a magyar király... (Kiáltások: A császár!)

Andrássy:... aki mindég szeretettel emlékezik meg hű magyar néperől.

Viharos gunyos kiáltások: Nem szavak kellene!

Lengyel Zoltán: Nem kell szeretet! (Jobbról kiáltják: Rendre!)

Andrássy Gyula: A hadsereget nemcsak erős szervezettel lehet nagygyá tenni. Ohajtja, hogy a magyar legénység élén magyar tiszték álljanak. Elfogadja a javaslatot, de kéri az ellenzék, ha nem is fogadják el, ne éljenek vissza a házsabályokkal.

Viharos kiáltások: A javaslat maga visszaélés! (Zajos tetszés.)

Andrássy: Ez parlamenti erőszak! Nagy zaj, tiltakozás, folytonos Hoch! Felkiáltások:

Leendő miniszterelnök letette a vizsgát!

Ezután szünet volt.

SZINHÁZ.**Műsor:**

Febr. 5. csütörtökön: Kapitány kisasszony, daljáték. A.

Febr. 6. pénteken: Loute, bohózat. Először. B.

Febr. 7. szombaton: Loute, oohózat. C.

Febr. 8. vasárnap d. u. A kis szökevény, daljáték, este Loute, bohózat.

Kapitány kisasszony.

Tegnap felelevenítették a Kapitány kisasszony című régi operettet Felhő Rózsival a czimuszerepben. Még azon régi regényes operettek közül való, melyekben a

kiállítás, felvonulások, csoportosítások képezik a fővonzert s bár vannak egyes csinos zeneszámok is, még sem képes e mű a mai kényes izlésű közönséget mulattatni s így nem tartjuk valami szerencsés ötletnek felénevezését.

Az előadás a jobbak közül való volt. Krémer és Mezey érdemelnek elismerést és dícséretet. Kivülök Felhő Rózsának volt sikere. Az operettet Si-mándy karmester dirigálta ügyesen, lendületesen.

Vasutasok hangverseny-estélye.

Az állomás hatalmas éttermét tegnap este díszes, előkelő közönség töltötte meg, abból az alkalomból, hogy derék vasutasaink hangverseny-estélyt rendeztek. Hozzájárulnak, hogy fényes sikerű hangversenyt.

Egy ünnepi menüet volt a nyitány. Dénes Arthur, Laszgalner Kálmán, Albert József, Farkas Jenő, Laszgalner Ágoston, Bartók Ferencz, Alber Pál, Alber Kálmán és Drumár Janos urak nyújtottak igaz élvezetet e poétikus apróság előadásával. Heegn Reinhold ur Rubinstein Azrajából énekelt, meleg, tömör baritonjához hatásosan simult Alber Lujza zongorajátéka. Alber Irén urhölgy egy magairta magánjelenetet mondott el sok hatással.

Podolszky Margit kisasszony nagyon szépen hegedült egy iskoladarabot és a Tévedt nő nagy áriáját.

A nagy taps után Bognár Matild kisasszony énekelt néhány dalt. Határozottan szép hangja van, s annyi tapsot kapott, hogy alig győzte ráadásal. Fried Gizella urhölgy discretén kísérte zongorán az eneket.

A hangversenyt Bethovennek egyik nyitánya zárta be, melynek előadásával ugyanazok szereztek sok tapsot, akik az első számot töltötték be muzsikájukkal.

A nagyszerű hangverseny után társasvacsora, tizenegy óra körül pedig táncmulatság volt, mely reggelig tartott.

Az estélyen jelenvolt hölgyek között álljon itt e nevek sora :

Urasszonyok : Tolnay Kornélné, Dobiczky Sandorné, Éricz Gyulané, Siegmeth Károlyné, Boczán Elemélné, Korb Gusztavné, Majerszky Mihályné, Motesiczky Hugóné, Kostyáné, Laszgalner Kálmáné, Póka Kázmélné, dr. Bruckner Ernőné, Strausz Arminné, Görögh Józsefné, Telegdy Györgyné, Hegyi Antalné, Pókay Józsefné, Burger Izsóné, Schwalb Adolfné, Gamma Rezsóné, Telegdy Károlyné, Turai Farkasné, Vajdáné, Gál Beláné, Gál Samuné, Pogány Arminné, Török Lajosné, Podolszky Beláné, Bernáth Frigyesné, Dénesné, Csata Gyulané, Kuthy Beláné, Alber Pálné, Budanovicsné, Rajczy Gyulané, Radó Józsefné, Kovács Józsefné, Pál Gusztavné, Vadász Nándorné, Gábris Mihályné, Deák Simonné, Baloghné, Stenczel Lajosné, Tasnady Ferenczné, Láber Mihályné, özv. Bognár Ferenczné, Klapka Andrásné, Lesska Ferenczné, Bartók Ágostonné, Debreczeni Jenőné, Mester Istvánné, Ungváry Gyulané, Jámborffy Gerőné, Vajda Nándorné, Zivuskáné, Hajós Mórné, Ujlaki Henrikné, Hegyi Jánosné.

Leányok : Eric nővérek, Siegmeth nővérek, Kuthy Anna, Bognár Matild, Bartók nővérek, Kovács Sarolta, Mózses Herminke, Podolszky nővérek, Miksa Irma, Schwalb nővérek, Gonda Erzsike (P. Ladány), Görögh nővérek, Fischbein Ilonka, Kern Piroska,

Turai Margit, Lesska Olga, Stenczel nővérek, Gábris Ilonka, Budanovics Zelma, Szathmáry Erzsike, Antalovics nővérek, Fried Giza, Steiner Ilonka, Korb Margit, Ujlaki Piroska, Édes Viola (Szalk-Szent-Márton), Motesiczky Stefike.

Emlékezés Csokonai Vitéz Mihályról.

Irta : Szabó Kálmán.

V.

No, már most még inkább érthető, miért használt Csokonai annyi idegen kifejezést. Szükségből is, de meg, hogy a magyar nyelvet idegen szók átültetésével gazdagítsa. Így alkotta a „leberis“ (kigyóhártya) latin szóból, mely a kigyónak tavasszal levedlett lenge bore, a lebernyeg szót, a honnan a kopott, vékony szövetű felső ruhát ma is így nevezik.

Csokonai idejében a „köny“, a magyar tudományos akadémia szerint, most már „könny“ szó még nem volt meg, más különben nem irt volna könny helyett könyvet. A „hős“ szót is azóta csinálhatták, mert Csokonai munkájában sehol sem fordul elő. Hős költeményét vitézi, vagy bajnoki versezetnek nevezi.

A bálnat balénának, a kagylót kagylónak, a diadal kaput örömportának a menyecskeket szép „embernek“-nek írja.

Azt gondolná az ember, hogy az ez előtt 10—15 évvel divatból kiment női ruhakellék : az ugynevezett „turnür“ a mult század utolsó negyedében volt új találmány, pedig dehogy, divat volt már az száz évvel ezelőtt is, mint Csokonai Dorottájában olvashatni, csak hogy akkor „buffannak“ nevezték, a mit Csokonai pajkosan „fardagály“-nak magyarosít. Mieder (váll) is volt már abban az időben is, mutatja a csikó-bőrös kulacsról irt eme versszak : „Karcu derekadon a váll Halháj nélkül is szépen áll, Nem úgy áll, mint a Manczié, Vagy a majd megmondám, kié.“ E szerint a ruha módi, úgy látszik, időnként, mint a nota, vissza-visszatér s így igen lehető, hogy a kisasszonyt még megfogják Pozsonyban, a selymes boltban, krinolinban. Érdekes, miként gondolkozott Csokonai a magyar tánczot illetőleg.

Ő a csárdást, melyben asszonyszemélyek is ugrándoznak, örlkeznek, keringenek, mely az ázsiai gravitással es méltóságai általában ellenkezik, tót eredetűnek állítja lenni. Szerinte az igaz magyar táncz a lassu verbunkos, melyet boldog emlékü eleink „nemeses“ táncznak neveztek. Főlemliti Csokonai, hogy a francia háboru idején sok angol nagy férfi lakván Bécsben, egy anglus az ott levő magyarok verbunkos tánczában 300 figurát számlált meg. Ezt produkálni és hideg vérrrel fölszámlálni is csak magyartól és anglustól telik ki — jegyzi meg Csokonai.

Azt is megtudjuk Csokonai multjából, hogy ez előtt száz és egynehány évvel Debreczennek egy postamestere s annak egyetlenegy cursorja, porteurje, vagyis lovélhordója volt, a ki a postamesternél fát is ráért vágni. Hol vagyunk ma ettől ! . . . Meg aztán, hogy a Debreczeni collegiumban akkor évenként 300 deák tanult.

Csokonai a milliárdot nyilván száz milliárdnak tudta tenni, ennyinek tartotta, mert az egész föld kerekén négy milliárd embert említ, holott pedig még most sincs kettő sem, pedig száz év alatt az emkeriség úgy

szólván még egyszer annyi lett, mint az előtt volt.

Honnan ered a jobbágyság? Csokonai szerint ezt Turóczy így adja elő. Midőn a hazára ellenség jött s a népnek mind fölkellett ülnie, parancs volt, hogy akkor véres szabályát hordozzanak el a honosok sátraiban s egy hirmondó ezt kiáltta : „Isten szava és az egész közönségnek parancsolatja, hogy kiki ez s ez helyen fegyveresen, vagy, a mint tőle telik megjelenjen a közönség tanácsának, rendelkezésének meghallására!“ A ki ezen parancsolatot átalhagta, szolgaságra vetetett. Így lett sok ősi magyar jobbaggá, mert az előtt, mint atyafiak, mind egyenlők valának.

(Vége köv.)

CSARNOK.

Vaterloo.

Erckmann—Chatrián elbeszélése után fordította : ifjabb Mórincz Pál.

Mi vagy tizenötven szolgálunk lotharingiak a zászlóaljban. Együtt hagytuk ott a Montrougei főhadiszállást. A nagyon szép Jury és Berezy községekben bandukoltunk át. Hanem valami czakáslegények modjára néztünk ki, a ki tehette : az egyenruha helyett czivilgunyát vásárolt.

Saint-Mondé mögött, az erdő közelében, hova már látszanak a vinczennesi magas tornyok, végre a straszburgj ultra fordultunk. Ez július 6-án reggel volt és ettől fogva naponta gyalogoltunk legalább is tizenkét órát.

Július 8-dikán hallottuk, hogy XVIII-ik Lajos visszatért és Artois gróf üdvözölte. A fehériljamos czimerek ismét divatba jöttek. Az általunk érintett falvakban mindenütt zengett a „Tedeum“. A polgármesterek, az ünökök, a tanácsurak, mindnyájan hálálkodtak a hőnszeretett Lajos visszatértén.

A gazficzkók minduntalan gyaláztak utközben. Bonapártistáknak csufoltak minket. Még a kutyát is ránk uszitották. De jobb erről halgatni . . .

Az efajta emberek ugyis gyalázatjai az emberiségnek. Mi csak megvető tekintettel feleltünk nekik, a mitől méginkább nekivadtak. — Sőt néme,yik még a bottal is fenyegetődzött, mintha csak azt mondták volna :

— Hejh ! Ha valami szurdikba szoríthatnánk titeket, majd levernénk a derekatok és megszeliidülnétek, mint a birkák.

Még a zsandárok is az efajta ficzkókat pártolták. Három vagy négy helyen szidalmaztak így ezek a nyomorultak, utunkat állván. És midőn aztán a lármára zsandárok is előérkeztek, mindjurt a szabadságlevelünket firtatták, majd a városházára kísérvén, ezek a ficzkók kényszerítettek, hogy a „királyt éltessük.“

Igazi meggyalázás volt ez. Az öregebb katonák inkább lecsukatták magukat, mintsem hogy a királyt éltessék. Még Buche is majd a példájokra vetemedett; de én okosítottam :

— Hát miért ne éljeneznének akár Pity-Palkót, akár Bolond Jankót ? . . . Hisz ezek a királyok és császárok, akár régifajták akár ujmodiak legyenek, egyetlen hajszálakat nem kockáztatnak az életünkért. Hát mi miért veressük magunkat agyon, mert ezt vagy azt kell kiáltani ? Bánom is én . . . Ha az emberek már ilyen ostobák és mi

11 frt 35 krig méterenként, valamint a legújabb fekete, fehér és színes Henneberg Selymekben 60 krtól egész 11 frt 35 krig méterenként. Sima, csikós, kockás és mintázott Damast stb.

Selyem Damast	85 krtól 11 frt 80 krig.	Selyem Bast egész ruhák	9 frt 90 król 43 fr. 25 krig
Foulard-selyem mintázott	60 „ 3 „ 78 „	Báli selyem	60 krtól 11 frt 35 „
Menyasszonyi selyem	60 „ 11 „ 35 „	Blous selyem	60 „ 11 „ 35 „

Méterenként portó és vámmentesen házhoz szállítva. Minták forduló postával. — Schweizba 2-6s levélbélyeg.

Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Báli selyem 60 krtól

pedig gyöngébbek vagyunk náluknál, töltsük kedvüket. Ordítsuk a mi nekik jobban esik. Bezzég majd időmultával ők is másként ordítanak. aztán megint másként . . . Így változik minden a világon . . . Csak a józan ész meg a jószív nem változandó.

Buche sehogysem akart megérteni, de mihelyt a zsandárok jöttek, mégis csak halgatott rám.

— Folyt. köv. —

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli kendők és velezek a versenyben létező legolcsóbb árakban. Maradékok féláron.

Vennék egy „Magyar állami” 8 as gőzcséplő garnitúrát, esetleg más gyártmányt is. Ajánlatokat kér Perpét Ferencz Balkányban.

Árlejtési hirdetés.

Baránd község képviselő testülete egy újabb árlejtési kut furatását határozta el. Vállalkozni akarók felhivatnak, hogy részletes, 100—100 méterenkénti árakat feltüntetve ajánlataikat f. é. február 21-ig alulírott eljárásához adják be. A zárt ajánlatok február 22-én felbontatván, aznap délután 3 órakor a legkedvezőbb ajánlat alapul vétele mellett nyilvános árlejtés fog tartatni, amelyen a további engedmény százalékokban lesz kifejezendő.

Az előjáróság fentartja magának a jogot, hogy a versenyzők közül szabadon választhasson esetleg újabb versenytárgyalást tűzhessen ki.

A percenként biztosítandó vízmennyiség 50 liter a föld színe felett 60 cm. kifolyási magasságban.

A kut falazatára 2 angol hüvely átmérőjű kívül-belül czinezett csővel foganatosítandó.

A víz esetleges eldugulásáért vállalkozó egy évig felelős.

A kifolyás a falazásra használt cső egyszerű meghajtása után 4 ágra osztással létesítendő, a kifolyás elkészítésére külön díj fel nem számítható.

A kut átvétele után kiszámítandó munkadíj — 10% egy évi biztosíték visszatartása mellett egy összegben fog vállalkozónak kifizetetté tni.

A kiszámításnál a tényleg lerakott cső hossza fog számításba vetetni, az elő furás számításba nem hozható.

Kelt Barándon, 1903. febr. 3.

Futó József jegyző.

Futó Mihály főbíró.

MEGHIVÁS!

A Debreczeni Ipar és Kereskedelmi bank XXXVI. rendes közgyűlését

1903. évi márczius hó 1-én 10 d. e. órakor

saját helyiségeiben (Iparbank udvar) tartja meg, — melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak azzal a figyelmeztetéssel, hogy az alapszabályok 22 §-a szerint részvényeiket vagy intézetünk pénztáránál vagy pedig a következő debreczeni intézeteknél u. m. :

Alföldi takarékpénztár
Debreczeni Első Takarékpénztár
Közgazdasági Bank
Takarék és Hitelintézet

5 nappal a közgyűlés előtt le kell tenniük.

Tárgysorozat :

1. Az igazgatóság jelentése és számadása az 1902. üzletéről és indítványa az évi nyereség felosztása iránt.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása a nyereség iránti határozat.
4. A felmentvény iránti intézkedés.
5. Két sorrend szerint kilépő igazgatósági tag és egy felügyelő bizottsági póttag helyének választás utján való betöltése.

Az igazgatóság.

Az évi jelentés mérleg s az ezekre vonatkozó adatok f. évi február hó 20-ikától kezdve az intézeti helyiségekben az üzleti órák alatt megtekinthetők.

Egyedül valódi angol Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégebbi bajoknál is. 2. Kitűnő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor szélgörcsöt s a tagrángatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalmaktól s kigyógyít a hámorrhozódásokból, szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájróhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűffögést, a szájnak s a gyomornak büzét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiütésekkel, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a mellékelt zöld mezejű apácza-védjegyre! Hamisítá októl legjobban óvakodunk, ha egyenesen gyáramból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Hercegovinában 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés előfizetés vagy az összeg utánvétele mellett.

Gyógyszer A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobb nem árt a szírnék fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van, s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utazásokhoz nyulni, melyért csak haszontalan elprédáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szorból. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szorem, ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cím:

Apotheker Thierry (Adolf) Schutzengel-Apothek in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

Báti toilettek és jelmezek tisztítását

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal
kelmefestő és vegytisztító
intézete

Debreczen
Széchényi utca 42.

Vidéki tudakozódásokra azonnali válasz.

Szives tudomásul!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a megboldogult férjem,

Kernáts Gyula által több mint tizenkét évén át fenntartott „Kegyelet” című **Temetkezési intézetet** **Kossuth-utca 19** szám alatt tulajdonomba vettem s hogy azt a jövőben a legfokozottabb igyekezettel, szolid elvek mellett saját számlámra fogom vezetni.

Eiengedhetetlen kötelességemnek tartom hálás köszönetet mondani mindazon jóakaróknak, kik elhalt férjem vállalatát kitüntető bizaimok és megbízásaikkal megtisztelni szivesek voltak.

Egyidejűleg az iránt esedezem, hogy özvegyiségemben töllem se vonják meg pártolásukat, **keresék fel üzletemet gyászos eseteik alkalmával**, hogy alkalmam lehessen bizonyítani, miszerint **olcsó árain, gyors és pontos kiszolgálásom**, valamint **berendezésem kifogástalanságával** igyekezetemnek legfőbb célja az általános megelégedés kiérdemelhete.

Értesítem tudomásul vételét kérve — maradtam
Debreczen, 1903. január hó 24-én.

Tisztelettel **özv. Kernáts Gyuláné.**

Leszállított árak!

Ritka alkalom!

Az idény előre haladottsága miatt az

összes ŐSZI és TÉLI

női-ruha és costum
szöveiteinket,

mosó bársonyainkat,
bluz, ruhaselymeinket

a meddig a készlet tart
mélyen leszállított árak

mellett árusítjuk el.

Bosznay J. és Társa

divatáruháza

DEBRECZEN, Kossuth-utca 5.

13804 sz.—1902 tkv.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Ozvald Ferencz végrehajthatónak Réti Ferencz és neje ellen folytatott végrehajtási ügyében a depr. kir. tvszék a debreczeni kir. jbiróság területén levő a debreczeni 6700 számú tjkben A + 5602/a 1/b. hrsza. felvett homokkerti szőlőre 1474 kor.-ban megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1903 évi február hó 20-ik napjának d. n. 3 óráját** e kir. tvszék árverési termébe kitűzte.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az árverésre kített ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alul is elíog adatni.

Az árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% készpénzben, vagy óvadék képes érték papirokban letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál és Debreczen sz. kir. város Rendőrségénél tekinthetők meg.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.
Debreczen, 1902. évi november 18-án.

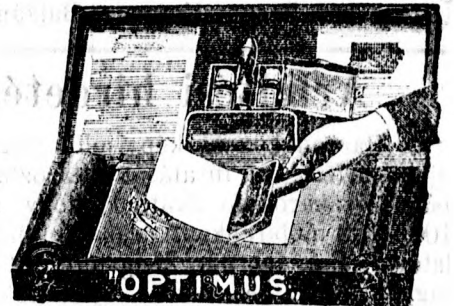
Hegedüs,
kir. tszéki bír.

Mi az Optimus?

Mosás és festék nélkül.

A legjobb sokszorosító készülék, melyen minden nyomtatványt, iratot, levelet, rajzot, hangjegyet, tervrajzot, stb. fekete színben mindenki önállóan és költség nélkül sokszorosíthat.

Kivánatra Optimust öt napi díjmentes használatra küldök, ha az meg nem felelés esetén portómentesen küldetik vissza. **Ára feljes felszereléssel 28 kor.**

40—60 példány 10 perc alatt.

Pongrácz G. **Fiókja,** DEBRECZEN, fótér 30. szám alatt. Dréher sórcsarnokkal szemben.

Papirkereskedés.

Irodai különlegességek.

„Smith Premie” írógépek képviselője. — **Írógép kellekek** u. m.: Carbon papir, festék, szalag, Stencyl papir stb. minden rendszerű géphez raktáron.

A szellemi és testi erők rugékonysága egy a zavartalan kedélyállapot, legtöbbször az anyagcsere akadálytalan működésével állanak összefüggésben, a néha mégis nyilvánuló rendellenességeknek leghivatalosabb természetes szabályozója az

IGMÁNDI keserűvíz

mint hathatós **gyomortisztító és hashajtó.** Kényesebb természetűek is könnyen bevehetik, mert mint ilyen, a

legjobb ízű, gyorsan ható és fél pohárral elegendő.

Kapható mindenütt, egy a forrás tulajdonos: **Schmidthauer Lajos** gyógyszerésznél **KOMÁROMBBAN.** Üvege 60 fillér.

Minőségileg kéretik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserűvizekkel s beszerzésénél határozottan **Schmidthauer-féle Igmándi viz** kérendő.

Raktárak **Budapest**en **Édeskuty L. és Lux M. cégeknél.**

Export Amerika és Angolországba.

Schicht-szappan

Védjegy

szarvas

vagy

kulcs

legkiadósabb és azért a legolcsóbb szappan.

Minden ártalmas vegyítéktől tiszta.

Mindenütt kapható!

A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon a **Schicht** név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostáva: szemben.